

EDİTÖR'DEN

Merhabalar,

Türkiye’de İstihbarat Çalışmaları konusunda henüz tek örnek olan İÇAD’ın bir başka sayısı ile karşınızdayız. Ülkemizde istihbarat konusunun hassasiyeti dikkate alındığında istihbarata ilişkin akademik bir dergi çıkarmanın ne kadar zor olduğunu söylemeye gerek yok. Fakat, bu derginin istikrarlı bir biçimde çıkmaya devam etmesi, aslında “Türkiye’de İstihbarat Çalışmalarının” akademik alanda yerleşebilmesine sunduğu katkıdan dolayı özel bir önem taşıyor.

Bu nedenle bu sayımızın söyleşisini daha önceki yıllarda Başbakanlık’ta istihbarat ve güvenlik konularında meslek memuru olan ve özellikle akademik alandaki çalışmaları ile tanınan Doç.Dr. Ali Burak DARICILI ile gerçekleştirdik. Darıcı, kısa bir süre önce İstihbarat 101 isimli kitabını yayımladı. İstihbarat çalışmalarına giriş niteliği taşımakla birlikte, istihbarat çarkı, örtülü faaliyetler ve istihbaratın siyasallaşması pekçok önemli konuyu içeren bu kitabın Türkçe literatürde önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Bu sayıda araştırma makalelerine Çağatay BALCI ve Erol Başaran BURAL’ın makalesi ile başladık. Terörizm ve istihbarat kavramları yan yana geldiğinde ilk akla gelen terörizmle mücadelede istihbaratın kullanılmasıdır. Ancak “Terör Örgütlerinin İstihbarat Yöntemleri: El Kaide, IRA/PIRA Örnek Olay İncelemesi” başlıklı makalede Balcı ve Bural istihbarat ve terörizm arasındaki ilişkiyi tam ters bir bakış açısından ele almıştır. Terörizm çalışanların yakından bildiği üzere terör örgütleri istihbaratı bir araç olarak kullanmaktadırlar. Hatta örgütler için ister taktik anlamda eylem yapabilmek ister stratejik anlamda hayatta kalabilmek için istihbarata başvurmak hayati önem taşır. İşte bu makale, konuyu tam da bu açılardan ele aldığı için literatüre çok değerli bir katkı yapmaktadır. Terör örgütlerinin terörizmi araçsallaştırmasının teorik boyutunun yanısıra örnek olaylar üzerinden de incelendiği bu çalışma, gelecekte Türkiye’de faaliyet gösteren örgütlerin benzer perspektiflerden incelenmesi konusunda ufuk açıcı bir çalışma olacaktır.

Bu sayımızda terörizm ve istihbarat ilişkisini inceleyen ikinci makale de en azından ilk makale kadar özgündür. Terörizmle mücadelede istihbaratın rolü genellikle terör eylemlerin engellenmesi, örgütlerin yönetici

kadrolarına bilgilerin toplanması, örgüt yapılarının analiz edilmesi ve finansman kaynaklarının kurulması gibi etki-tepki ilişkisi çerçevesinde karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, terörizmle mücadelede son yıllarda en sık başvuru alan araçlardan birisi radikalleşme süreçlerinin tersine çevrilmesidir. Bu doğrultuda radikalleşmeden dönüş mekanizmalarının hayata geçirilmesinin sadece Avrupa’da değil Türkiye’de de artık başvuru alan bir yöntem olduğunun altı çizilmelidir. Bu noktada Merve Önenli GÜVEN’in hazırladığı “İstihbarat ve Terörizmle Mücadelede Radikalleşmeden Dönüş” başlıklı Türkiye’de alanın öncülerinden olarak kayıtlara geçecektir. Terör örgütünü bir araya getiren unsurların mikro düzeyde ve istihbarat analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmesiyle hazırlanan profillemeye çalışmalarının radikalleşmeden dönüş süreçlerinde ne kadar etkin bir araca dönüştürülebileceği, bu çalışmanın ana konusu olmuştur. GÜVEN’in makalesi konunun teorik boyutlarının dışında örnek olay incelemesi olarak PKK terör örgütüne katılanlara ilişkin detaylı bir incelemeyi içerdiği için ayrıca önemlidir.

Bir diğer makalemiz ise “gizemli” ve ilginç bir alanı incelemektedir. İstihbaratın gizlilik olgusu ile özdeşleşen en önemli faaliyetlerinden olan “örtülü operasyonlar” aslında en zor örnek olay incelemesi yapılan konuların başında gelmektedir. Örtülü operasyon denilince akla genellikle komplolar gelmektedir. Fakat Merve SEREN ve Namık Kemal YILDIZ’ın çalışmasında anlatıldığı üzere “bir polisiye avantür yahut askeri operasyondan ibaret bir alan” değildir. Örtülü operasyonlar çok farklı boyutları bulunan faaliyetlerdir. Bu tür faaliyetlerin incelenmesi için genellikle arşiv bilgisine ihtiyaç duyulduğundan incelenen örnek olaylar yakın tarihli olmamaktadır. Fakat, ABD’nin Afganistan’daki faaliyetleri bu konuda bizlere bir istisna sunmaktadır. İşte SEREN ve YILDIZ’ın “Bir Dış Politika Aracı Olarak Örtülü Operasyonlar: ABD’nin Sovyet-Afgan Savaşına Müdahalesi (1979-1989)” başlıklı makalesinde ABD’nin Afganistan’da yürüttüğü operasyonu aktörleri, süreçleri ve öngörülemeyen sonuçları ile birlikte okumak fırsatını elde edeceksiniz.

Bu sayımızda dış politika ile istihbarat faaliyetleri arasındaki ilişkiyi ele alan bir başka makale ise Afganistan olayından daha yakın bir tarihi örneği ele almaktadır. Ömer TOMAK ve Kaan Kutlu ATAÇ tarafından yazılan “Dış Politikada İstihbaratın Önemi ve Etkileri: ABD ve 2003 Irak Savaşı Örneği” başlıklı çalışma istihbaratın siyasallaşmasının neden olabileceği tehlikeleri göz önüne sermektedir. ABD’nin Irak’ı işgalinden önce sözde gerçek olan istihbari bilgileri nasıl dış politika amaçları için

araçsallaştırdığını ele alan makale, dış politika yapımı ile istihbarat süreçleri arasındaki ilişkinin nasıl bir politik grubun çıkarları için kullanılabileceğinin en belirgin örneklerinden birisi olması nedeniyle önemlidir.

Bu sayının son çalışmasını ise Serhat ERKMEN kaleme almıştır. Dergimizin ilk sayısından beri altını çizdiğimiz en önemli hususlardan birisi istihbarat çalışmalarının Türkiye’deki akademik alanda yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktır. Bu doğrultuda dünyada istihbarat öğretiminin nasıl yapıldığının incelenmesi Türkiye’deki üniversitelerde yapılan öğretim faaliyetlerinin de önünü açabilecektir. Bu nedenle “Yüksek Öğretimde İstihbarat Çalışmaları Öğretimi: Modeller, Örnekler, Müfredatlar” başlıklı çalışmada dünyanın belli başlı örneklerinde istihbarat öğretiminin nasıl yapıldığı incelenmiştir. ABD, İngiltere ve İsrail’e odaklanan çalışma lisans ve lisansüstü programları inceleyerek öğretim programlarını ve bu programlarda kullanılan müfredatları detaylı olarak çalışmıştır.

Bu sayımızı da büyük bir özveri ve Türk akademisinde “İstihbarat Çalışmalarına” katkıda bulunan akademisyenlerin, hakemlerimizin ve TERAM’ın değerli katkılarıyla tamamladık. Gelecek sayımızda görüşmek üzere...

İÇAD Editörü

Prof.Dr.Serhat ERKMEN